

KONRAD BURDZIAK
Uniwersytet Szczeciński

 <https://orcid.org/0000-0002-0696-1174>

Kamil Łakomy:
Ustalenie wieku sprawcy czynu zabronionego.
„Problemy Prawa Karnego” 2026, T. 10, nr 1,
s. 1–18 – polemika

Kamil Łakomy:
Determining the age of the perpetrator of the criminal act.
“Problems of Criminal Law” 2026, vol. 10, no. 1, pp. 1–18 – polemic

Abstract: This article constitutes a critical polemic against Kamil Łakomy’s proposal to apply the *computatio naturalis* method in determining the age of a perpetrator of a criminal offense. The author argues that rejecting the rules set out in Articles 110 and 112 of the Civil Code in favor of reasoning by *analogia iuris* is methodologically unjustified and undermines the coherence of the legal system. The author further contends that the application of the *computatio civilis* method of age calculation would not amount to the use of analogy in criminal law. On the contrary, according to the author of the polemic, such an approach would be consistent with the legislator’s intent and therefore could not be regarded as an inadmissible analogy operating to the detriment of the offender. The author also rejects the claim that “the application of Article 112, second sentence, of the Civil Code in the field of substantive criminal law will, as a rule, lead to an extension of the limits of criminal liability.” In the author’s view, such application would merely result in establishing the actual limits of criminal liability through a proper interpretation of the legal text.

Keywords: criminal liability, age determination, Penal Code, legal interpretation

W tomie 10, numerze 1 czasopisma „Problemy Prawa Karnego” z 2026 r. ukazał się artykuł autorstwa Kamila Łakomego zatytułowany *Ustalenie wieku sprawcy czynu zabronionego*, który stanowi istotny głos w dyskusji nad błahą na pozór, a w rzeczywistości bardzo interesującą z punktu widzenia dogmatycznego problematyką regulacji art. 10 § 1 Kodeksu karnego¹ i zawartego w rzeczonej regulacji sformułowania „po ukończeniu 17 lat”.

W tekście tym jego autor rozstrzyga spór pomiędzy zwolennikami różnych sposobów ustalania wieku sprawcy czynu zabronionego na korzyść metody *computatio naturalis*, wskazując jednoznacznie, że: „Wydaje się zatem, że dla instytucji prawa karnego materialnego ustawodawca przyjmuje sposób rachuby czasu »od chwili do chwili«. Holistyczna analiza norm części ogólnej prawa karnego, przy uwzględnieniu założenia o niesprzeczności i racjonalności ocen prawodawcy, uzasadnia konstatację, że taka metoda odpowiada warunkowi ścisłego zakreszenia podstaw przypisania odpowiedzialności karnej. I choć kwestii tej nie sposób rozstrzygnąć jednoznacznie w oparciu o aparaturę dostępną wykładni językowej i funkcjonalnej, to jednak na rzecz proponowanego rozwiązania przemawiają rezultaty wnioskowania z *analogii iuris*. To właśnie całościowa rekonstrukcja instytucji prawa karnego materialnego związanych z obliczaniem czasu pozwala na wywiedzenie normy prawnej, zgodnie z którą wiek sprawcy należy ustalać w oparciu o metodę *computatio naturalis*. Wypada mieć przy tym świadomość, że stosowanie tej metody uzupełniania luk prawnych w sferze prawa karnego wymaga szczególnej roztropności i skrupulatności. Niemniej wydaje się, że jedynie jej efekty uprawomocniają realizację gwarancyjnej funkcji prawa karnego na tle omawianej problematyki” (s. 13).

Niniejsza replika² nie ma na celu podważenia przyjętej przez K. Łakomego koncepcji – nie miałyby to zresztą sensu, jako że poszczególni autorzy okopali się już chyba na swoich stanowiskach i żaden z argumentów nie będzie mógł przechylić szali na korzyść jednego z nich; jej celem jest raczej zwrócenie uwagi na niedociągnięcia i niedoskonałości w argumentacji mającej przemawiać za metodą *computatio naturalis*; niedociągnięcia i niedoskonałości – dodajmy – które czynią uzasadnienie wykorzystania tej metody nieprzesądzającym.

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny. Dz.U. 2025, poz. 383 ze zm. [dalej: k.k.].

² Oporająca się na metodzie dogmatycznoprawnej, uwzględniającej założenia leżące u podstaw derywacyjnej koncepcji wykładni tekstu prawnego autorstwa M. Zielińskiego (zob. Idem: *Wykładnia prawa. Zasady – reguły – wskazówki*. Wolters Kluwer, Warszawa 2017).

1. Kamil Łakomy wskazuje, że „odniesienie się do przywołanej regulacji [art. 112 zd. 2 Kodeksu cywilnego³ – K.B.] jest zastosowaniem wnioskowania z analogii, które będzie prowadzić do rozstrzygnięć niekorzystnych dla sprawcy. Jednocześnie argument odwołujący się do normy z art. 110 k.c. nie wydaje się przekonujący. Słusznie konstataje M. Nawrocki, przywołując w tym zakresie poglądy doktryny prawa cywilnego, że art. 110 k.c. obejmuje swym zakresem normowania stosunki z obszaru prawa cywilnego” (s. 10).

Problem jednak w tym, że K. Łakomy w ogóle nie podejmuje próby odkodowania normy prawnej (a w zasadzie norm prawnych) wysłownej we wzmiankowanych przez siebie regulacjach Kodeksu cywilnego. Z łatwością przechodzi do porządku w szczególności nad okolicznością, że w art. 110 k.c. ustawodawca wyraźnie wskazuje: „Jeżeli ustawa, orzeczenie sądu lub decyzja innego organu państwowego albo czynność prawna oznacza termin nie określając sposobu jego obliczania, stosuje się przepisy poniższe”. Ustawodawca używa zatem sformułowania „ustawa”, a nie – „niniejsza ustawa”, „ustawa z zakresu prawa cywilnego” itp. Zastosowanie dyrektyw wykładni językowej, ale również systemowej i funkcjonalnej, każe w związku z tym przyjąć, że w art. 110 k.c. wysłowno normę kompetencyjną i normę nakazującą uczynić użytek z tej kompetencji, które to normy wymuszają wręcz korzystanie ze sposobu obliczania wieku określonego w art. 112 zd. 2 k.c., jeżeli w danej ustawie, także ustawie karnej (ustawodawca nie zawęży w końcu w żaden sposób katalogu ustaw, o którym mowa w art. 110 k.c.), nie określono innego sposobu obliczania danego terminu.

Rzecz jasna, tego rodzaju sposób wykładni można by próbować przełamać, jednak musiałyby za tym przemawiać wyjątkowo silne argumenty o charakterze celowościowym. Takich tymczasem K. Łakomy nie przywołuje. Trudno bowiem uznać, że owym argumentem mogłoby być stwierdzenie, że „według poglądów doktryny prawa cywilnego art. 110 k.c. obejmuje swym zakresem normowania stosunki z obszaru prawa cywilnego”. Po pierwsze bowiem, stanowisko doktryny (samo w sobie) musi ustąpić jednoznacznie stanowisku ustawodawcy. Po drugie zaś – „obliczanie wieku” (a precyzyjniej – ustalanie ukończenia lat X, np. 17) także na gruncie prawa karnego można uznać za kwestię z obszaru prawa cywilnego, bez konieczności odwoływania się w tym zakresie do pojęcia „analogii”. W kontekście sformułowania „po ukończeniu lat 17” nie chodzi wszakże ani o problem związany z tym, czy istnieje prawnokarna norma dotycząca tego, jak obliczać wiek sprawcy, i czy można ją w jakiś sposób

³ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. Dz.U. 2025, poz. 1071 ze zm. [dalej: k.c.].

odtworzyć z tekstu prawnego/systemu prawnego, a jeżeli nie, to co z tym zrobić, ani też o problem w odtworzeniu elementu syntaktycznego normy prawnokarnej z danego przepisu prawnokarnej i konieczności jego odtworzenia z przepisu prawnocywilnego, lecz tylko o doprecyzowanie odtworzonego już, danego elementu syntaktycznego prawnokarnej normy prawnej w ramach fazy percepcyjnej procesu wykładni, co uczynić można na różne sposoby, w tym w szczególności poprzez odwołanie się do słowników języka polskiego (czego autor nie uczynił), zgodnego stanowiska doktryny (czego autor nie ustalił) czy treści innych ustaw, nawet pomimo braku jednoznacznego odesłania w tym zakresie w ustawie prawnokarnej. Cywilnoprawny charakter regulacji dotyczących obliczania wieku człowieka nie powinien przy tym stanowić żadnego problemu.

W kontekście tego ostatniego stwierdzenia wskazać należy przy tym, że odwołanie się do treści innych ustaw w percepcyjnej fazie wykładni przepisów prawnokarnych nie jest czymś nietypowym. Tytułem przykładu wskazać można, że zgodnie z art. 270a § 1 k.k. karze podlega ten, kto „w celu użycia za autentyczną, podrabia lub przerabia fakturę w zakresie okoliczności faktycznych mogących mieć znaczenie dla określenia wysokości należności publicznoprawnej lub jej zwrotu albo zwrotu innej należności o charakterze podatkowym lub takiej faktury jako autentycznej używa”. Jak tymczasem wskazuje A. Błachnio: „[...] przez »zwrot należności publicznoprawnej« należy rozumieć zwrot różnicy podatku lub zwrot podatku naliczonego w rozumieniu przepisów o podatku od towarów i usług, a także inne formy zwrotu podatku przewidziane w przepisach prawa podatkowego, jak i zwrot tych należności publicznoprawnych, które nie stanowią podatku (zob. art. 3 pkt 7 ustawy z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa, Dz.U. z 2023 r. poz. 2383 ze zm. [...])”⁴. Innymi słowy – w doktrynie dochodzi niejednokrotnie do

⁴ A. Błachnio, w: *Kodeks karny. Komentarz*. Red. J. Majewski. Wolters Kluwer, Warszawa 2024, art. 270(a). <https://sip.lex.pl/#/commentary/587966516/763956/majewski-jaroslawn-red-kodeks-karny-komentarz> [dostęp: 01.03.2026]. Innym przykładem może być stwierdzenie P. Zakrzewskiego w kontekście art. 200a k.k., zgodnie z którym: „Znamie »za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej« należy rozumieć w ten sposób, że sprawca do nawiązania kontaktu z małoletnim poniżej lat 15 wykorzystuje sieć telekomunikacyjną, która, zgodnie z art. 2 pkt 35 pr. telekom., oznacza systemy transmisyjne oraz urządzenia komutacyjne lub przekierowujące, a także inne zasoby, w tym nieaktywne elementy sieci, które umożliwiają nadawanie, odbiór lub transmisję sygnałów za pomocą przewodów, fal radiowych, optycznych lub innych środków wykorzystujących energię elektromagnetyczną, niezależnie od ich rodzaju, a tym samym w istocie posługuje się urządzeniem do tej sieci podłączonym, w tym przede wszystkim telefonem czy smartfonem” (Idem, w: *Kodeks karny. Komentarz*. Red. J. Majewski..., art. 200(a). <https://sip.lex.pl/#/commentary/587966413/763853/majewski-jaroslawn-red-kodeks-karny-komentarz> [dostęp: 29.05.2026]).

bezpośredniego odwołania się do poszczególnych rozwiązań przewidzianych w innych ustawach, także spoza prawa karnego, w zakresie – podkreślimy – procesu doprecyzowania poszczególnych elementów syntaktycznych odtworzonych z danych przepisów prawnokarnych.

Nie sposób jednocześnie zgodzić się z K. Łakomym, że odwołanie się do metody *computatio civilis* stanowiłoby stosowanie niedopuszczalnej w prawie karnym analogii i dokonanie w związku z tym wykładni rozszerzającej na niekorzyść sprawcy⁵ (s. 10). Podkreślenia wymaga bowiem, że metoda *computatio civilis* i metoda *computatio naturalis* mieszczą się w granicach językowego znaczenia sformułowania „po ukończeniu 17 lat” (pod warunkiem – rzecz jasna – uznania, że ustawodawca nie rozstrzygnął tego jednoznacznie w Kodeksie cywilnym). Chodzi jedynie o wybranie jednej z tych metod jako metody właściwej z perspektywy dyrektyw pozajęzykowych – systemowych i funkcjonalnych, a nie o stosowanie *analogii legis*, czyli stosowanie istniejącego przepisu prawa do przypadku podobnego, który jednak nie został uregulowany prawnie⁶. Rzecz zatem sprowadza się nie do uzupełniania zidentyfikowanej luki prawnej, lecz do przeprowadzenia adekwatnego procesu wykładni, w którym to procesie wykorzystanie regulacji Kodeksu cywilnego stanowi li tylko element stosowania językowych, systemowych i funkcjonalnych dyrektyw wykładni.

Co za tym idzie – stosowanie sposobu obliczania wieku według metody *computatio civilis* nie byłoby stosowaniem analogii w prawie karnym (wręcz przeciwnie – zdaniem autora niniejszej polemiki byłoby działaniem zgodnym z wolą ustawodawcy), a już na pewno nie analogii mogącej zostać uznana za niedopuszczalną w prawie karnym wykładnię na niekorzyść sprawcy. Nie sposób zgodzić się zatem, że „recypowanie art. 112 zd. 2 k.c. na obszar prawa karnego materialnego będzie co do zasady prowadzić do rozszerzenia granic odpowiedzialności karnej” (s. 9), wręcz przeciwnie – będzie ono po prostu prowadzić do ustalenia rzeczywistych granic odpowiedzialności karnej w oparciu o prawidłowo przeprowadzony proces wykładni tekstu prawnego.

2. Kamil Łakomy stwierdza, że „niezbędne wydaje się sięgnięcie do wnioskowania *analogii iuris*, które umożliwia wyprowadzenie normy prawnej z szeregu określonych przepisów ustawowych, uwzględniając specyfikę omawianej instytucji i kierując się założeniem o racjonalności

⁵ W kwestii zależności pomiędzy wykładnią a analogią zob. M. Kisielowska: *Analogia iuris jako sposób zapewnienia efektywności prawu unijnemu?* „Przegląd Prawa Publicznego” 2021, nr 11, s. 24–38. <https://sip.lex.pl/#/publication/151400056> [dostęp: 25.02.2026], i przywołaną tam literaturę.

⁶ S. Przewoźnik: *Zupełność systemu prawa. Analogia legis jako metoda uzupełniania luk w prawie*. „Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały” 2022, nr 1 (30), s. 71.

ocen prawodawcy. Stosownym punktem odniesienia niech będą przy tym regulacje prawne związane z rachubą czasu w stosunku do instytucji dotyczących zakresu reakcji prawnokarnej, tj. przepisy dotyczące obliczania terminu przedawnienia oraz określenia czasowych ram stosowania kar kryminalnych, w szczególności kary pozbawienia wolności” (s. 10).

Autor odnosi się przy tym do art. 6 § 1 k.k. i art. 101 k.k., wskazując, że w regulacjach tych ustawodawca odwołuje się do „czasu”, a nie do „dnia”, a co za tym idzie – że w związku z tym chodzić musi o czas obliczany „zegarowo”, a nie „kalendarzowo”. Do analogicznego wniosku dochodzi K. Łakomy w kontekście art. 12d Kodeksu karnego wykonawczego⁷, zgodnie z którym „Za dzień trwania kary pozbawienia wolności, zastępczej kary pozbawienia wolności, kary aresztu wojskowego, kary aresztu, zastępczej kary aresztu, kary porządkowej oraz środka przymusu skutkującego pozbawieniem wolności przyjmuje się okres 24 godzin liczony od chwili rzeczywistego pozbawienia wolności” (podobnie – również przywoływany przez K. Łakomego – art. 63 § 1 i 5 k.k.).

W kontekście rzeczonych regulacji autor dochodzi ostatecznie do wniosku, że: „Wydaje się zatem, że dla instytucji prawa karnego materialnego ustawodawca przyjmuje sposób rachuby czasu »od chwili do chwili«. Holistyczna analiza norm części ogólnej prawa karnego, przy uwzględnieniu założenia o niesprzeczności i racjonalności ocen prawodawcy, uzasadnia konstatację, że taka metoda odpowiada warunkowi ścisłego zakreszenia podstaw przypisania odpowiedzialności karnej” (s. 13).

Z argumentacją tego rodzaju nie sposób się jednak zgodzić. Po pierwsze – nie wiadomo, dlaczego założenie o racjonalności ustawodawcy stanowić ma podstawę do twierdzenia, że skoro w przypadku przedawnienia karalności przyjmuje on metodę *computatio naturalis*, to metodę tę trzeba przyjąć również w kontekście obliczania wieku sprawcy. Argumentację w tym zakresie należałoby rozwinąć, jako że na ten moment jest ona nieprzekonująca, tym bardziej że – jak sygnalizuje sam K. Łakomy – ustawodawca wskazuje niekiedy na inny model obliczania czasu (zob. art. 101 § 3a k.k.). Po drugie – nie zauważa autor, że w kontekście ustalania wieku sprawcy ustawodawca w ogóle nie posługuje się sformułowaniami „czas”, „dzień” czy „okres”, o których mowa w wymienionych regulacjach. Nie wspomina w art. 10 § 1 k.k. o „czasie ukończenia lat 17”, lecz o „ukończeniu lat 17”, co musi zostać uznane za istotną różnicę w sytuacji, w której racjonalność ustawodawcy stawiamy na pierwszym miejscu.

⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy. Dz.U. 2025, poz. 911 ze zm.

„Ukończenie lat X (np. 17)” (a nie „Czas ukończenia lat X”) ma tymczasem swoją prawną regulację przewidzianą w art. 112 zd. 2 k.c., a co najmniej swoje utrwalone znaczenie potoczne. Nie świętujemy wszakże urodzin o dokładnej godzinie naszego przyjścia na świat (wiele osób nawet nie zna dokładnej godziny swoich narodzin), lecz dzień odpowiadający początkowemu dniowi terminu od samego początku tego dnia (od momentu jego rozpoczęcia). Zasadnie jednocześnie wskazuje M. Nawrocki, że „systemowo spoglądając na prawo – jest to najbardziej preferowany (optymalny) sposób wykładni przepisu, bowiem wykorzystuje rozwiązanie normatywne znane już w obowiązującym porządku prawnym. Ponadto można by powiedzieć, że dzięki recypowaniu na grunt prawa karnego rozwiązania zawartego w art. 112 zd. 2 k.c. ujednolici się w całym systemie prawnym sposób ustalania wieku podmiotów prawu podległych”⁸.

Mając powyższe na względzie, stosowanie *analogii iuris* w sposób i w zakresie zaproponowanym przez K. Łakomego uznać należy za nieuzasadnione, a co najmniej – za nieprzekonujące.

3. Autor nie zwraca uwagi, że przyjęta przez niego koncepcja wpływała będzie również na sposób liczenia wieku małoletniego pokrzywdzonego czynem zabronionym pod groźbą kary i rozszerzała będzie w ten sposób zakres kryminalizacji chociażby w przypadku poszczególnych przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (jednocześnie rozszerzając – co jest akurat pozytywne – ochronę dzieci przed wykorzystaniem seksualnym).

Zwróćmy uwagę, że zgodnie z np. art. 200 § 1 k.k.: „Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15”. Przewidziana w rzeczonej regulacji norma sankcjonowana (a w zasadzie normy sankcjonowane) zakazuje obcowania płciowego z małoletnim poniżej lat 15, nie zakazując jednocześnie obcowania płciowego z małoletnim, który ukończył lat 15.

Przyjmując założenie, że wiek na gruncie prawa karnego liczyć należy zgodnie z metodą zaproponowaną przez K. Łakomego, a jednocześnie pamiętając o tym, że nasz ustawodawca jest racjonalny i w związku z tym również konsekwentny, trzeba by uznać, że w kontekście weryfikacji realizacji przez sprawcę znamion typu czynu zabronionego pod groźbą kary określonego w rzeczonej regulacji należałoby wziąć pod uwagę nie wiek pokrzywdzonego obliczany zgodnie z Kodeksem cywilnym, lecz

⁸ M. Nawrocki: *O sposobie ustalania dolnej granicy wieku odpowiedzialności karnej*, „Państwo i Prawo” 2019, nr 9, s. 88.

wiek pokrzywdzonego obliczany od chwili do chwili. Oznaczałoby to, że małoletni podlegałby ochronie nie do początku ostatniego dnia terminu oznaczonego w latach, lecz do godziny odpowiadającej godzinie rzeczywistego przyjścia na świat.

Powyższe przeczyłoby założeniu o progwarancyjnym charakterze wykorzystania metody *computatio naturalis*, jako że wykorzystanie tej metody w zasadzie uniemożliwiałoby potencjalnemu sprawcy ustalenie, czy w danym, konkretnym przypadku dopuszcza się czynu zabronionego, czy też nie (jak miałby wszakże zweryfikować godzinę urodzenia drugiego człowieka).

4. Ustalanie wieku sprawcy na gruncie art. 10 § 1 k.k. nie ma żadnego związku z problematyką winy, a w konsekwencji – regulacja ta nie pełni w tym konkretnym zakresie funkcji gwarancyjnej (co nie oznacza, że w ogólności takiej funkcji nie pełni). Nie ma racji K. Łakomy, pisząc, że: „W konsekwencji, zgodnie z rozwiązaniem przyjętym w polskim systemie prawnym, próg 17 lat jest generalną i abstrakcyjną granicą wieku, od którego ze względu na rozwój psycho-emocjonalny i społeczny można od człowieka wymagać rozpoznania znaczenia norm prawnych i ewentualnie postawić zarzut nierespektowania ich” (s. 4).

Ustawodawca w żadnym fragmencie Kodeksu karnego nie wskazuje na to, że granica 17 lat to dla niego wyłączna granica, po której przekroczeniu sprawca jest generalnie i abstrakcyjnie zdolny do rozpoznania znaczenia swego czynu i pokierowania swym postępowaniem. Wręcz przeciwnie – zaryzykować można stwierdzenie, że wiek nie ma w tym zakresie żadnego znaczenia, a ustawodawca nie wyklucza, że generalnie i abstrakcyjnie zdolnym do rozpoznania znaczenia swego czynu i pokierowania swym postępowaniem podmiotem może być również nieletni. Zupełnie inną kwestią jest natomiast to – i tego dotyczy się właśnie art. 10 § 1 k.k. – czy podmiot będący w określonym wieku powinien (bądź nie) móc ponosić według ustawodawcy odpowiedzialność karną na gruncie Kodeksu karnego. Ustawodawca wyraźnie wskazuje wszakże, iż „Na zasadach określonych w tym kodeksie odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat”, a nie, że „Winę można przypisać temu tylko, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat”.

Słusznie stwierdza P. Zakrzewski, odwołując się w tym zakresie do poglądów A. Barczak-Oplustil, że „»nieukończenie przez sprawcę określonego w art. 10 k.k. wieku nie oznacza, że sprawcy nie można przypisać winy w tym znaczeniu, że nie istniała u niego subiektywna możliwość dochowania nakazu/zakazu wynikającego z normy sankcjonowanej, a oznacza tylko, iż ze względu na przyjęte z góry założenie nie można nawet rozważać jej przypisania«. Autorka przyjmuje także, że

»wyznaczona w ustawie granica wieku nie stanowi zatem elementu treści winy. O winie decyduje bowiem możliwość rozpoznania znaczenia czynu (zarówno faktycznego, jak i prawnego) i niczym nieskrępowana możliwość pokierowania swym postępowaniem (podjęcia decyzji i jej przeprowadzenia). (...) Przepis art. 10 § 1 k.k. nie zezwala tylko na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sprawcy czynu zabronionego, który nie ukończył 17. względnie 15. roku życia, bez względu na to, czy spełniona została relacja bycia winnym czy też nie«⁹».

Uwzględniając przedstawione zastrzeżenia, stwierdzić należy, że głos K. Łakomego uznać trzeba za istotny w debacie nad kwestią ustalania wieku sprawcy czynu zabronionego. Wymagałby on jednak doprecyzowania i uwzględnienia dodatkowych okoliczności, jako że na ten moment uzasadnienie stosowania metody *computatio naturalis* jawi się jako nieprzesądzające¹⁰.

⁹ P. Zakrzewski: *Rozdział IV. Ustalenie stopnia winy a szczegółowe przesłanki jej przypisania*. W: Idem: *Stopniowanie winy w prawie karnym*. Wolters Kluwer, Warszawa 2016, s. 306–518. <https://sip.lex.pl/#/monograph/369395151/312331?keyword=zakrzewski%20stopniowanie%20winny&tocHit=1> [dostęp: 22.02.2026]. Tak też np. A. Zoll, w: *Kodeks karny. Część ogólna*. T. 1, cz. 1: *Komentarz do art. 1–52*. Red. W. Wróbel. Wyd. 5. Wolters Kluwer, Warszawa 2016, art. 10. <https://sip.lex.pl/#/commentary/587276763/510474/wrobel-wlodzimierz-red-zoll-andrzej-red-kodeks-karny-czesc-ogolna-tom-i-czesc-i-komentarz-do-art...> [dostęp: 29.05.2026]. Odmiennie: A. Marek, zdaniem którego: „Prawo karne określa granicę wiekową, z którą wiąże zdolność do ponoszenia odpowiedzialności karnej, będącą jedną z przesłanek warunkujących przypisanie winy sprawcy czynu zabronionego” (Idem, w: Idem: *Kodeks karny. Komentarz*. Wyd. 5. LEX, Warszawa 2010, art. 10. <https://sip.lex.pl/#/commentary/587269552/59685/marek-andrzej-kodeks-karny-komentarz-wyd-v> [dostęp: 29.05.2026]).

¹⁰ To metoda *computatio civilis*, a nie metoda *computatio naturalis* jest zresztą – dodajmy – metodą dominującą w orzecznictwie. Tytułem przykładu wskazać można, że w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2023 r. (IV KK 519/22. OSNK 2023, nr 11–12, poz. 51) wyraźnie stwierdzono, że: „W pierwszej kolejności dostrzec należy, iż materiał zgromadzony w aktach przedmiotowej sprawy wskazuje, że P. Z. urodził się w dniu [...] 1982 r. w X. (odpis skrócony aktu urodzenia – k. 53 akt sprawy II K 150/03). Porównanie daty popełnienia występkę przypisanego ww. w zaskarżonym wyroku z datą urodzenia wskazuje, że czyn ten został dokonany przed ukończeniem przez niego 17 roku życia. Tym samym nie mógł on ponosić odpowiedzialności jak dorosły”. Powyższe zdaje się sugerować, że zdaniem Sądu Najwyższego wiek sprawcy w czasie popełnienia czynu zabronionego należy obliczać wyłącznie na podstawie daty urodzenia i daty popełnienia czynu zabronionego, a nie w drodze porównania precyzyjnie określonych godzin, minut i sekund, w których oba wymienione zdarzenia faktycznie miały miejsce. Podobnie np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2014 r. II KK 24/14. LEX nr 1483950.

Bibliografia

Literatura

- Błachnio A., w: *Kodeks karny. Komentarz*. Red. J. Majewski. Wolters Kluwer, Warszawa 2024, art. 270(a). <https://sip.lex.pl/#/commentary/587966516/763956/majewski-jaroslaw-red-kodeks-karny-komentarz> [dostęp: 01.03.2026].
- Kisielowska M.: *Analogia iuris jako sposób zapewnienia efektywności prawa unijnemu?* „Przegląd Prawa Publicznego” 2021, nr 11, s. 24–38. <https://sip.lex.pl/#/publication/151400056> [dostęp: 25.02.2026].
- Łakomy K.: *Ustalenie wieku sprawcy czynu zabronionego*. „Problemy Prawa Karnego” 2026, T. 10, nr 1, s. 1–18.
- Marek A., w: A. Marek: *Kodeks karny. Komentarz*. Wyd. 5. LEX, Warszawa 2010, art. 10. <https://sip.lex.pl/#/commentary/587269552/59685/marek-andrzej-kodeks-karny-komentarz-wyd-v> [dostęp: 29.05.2026].
- Nawrocki M.: *O sposobie ustalania dolnej granicy wieku odpowiedzialności karnej*. „Państwo i Prawo” 2019, nr 9, s. 85–95.
- Przewoźnik S.: *Zupełność systemu prawa. Analogia legis jako metoda uzupełniania luk w prawie*. „Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały” 2022, nr 1 (30), s. 71–85.
- Zakrzewski P.: *Rozdział IV. Ustalenie stopnia winy a szczegółowe przestanki jej przypisania*. W: P. Zakrzewski: *Stopniowanie winy w prawie karnym*. Wolters Kluwer, Warszawa 2016, s. 306–518. <https://sip.lex.pl/#/monograph/369395151/312331?keyword=zakrzewski%20stopniowanie%20winny&tocHit=1> [dostęp: 22.02.2026].
- Zakrzewski P., w: *Kodeks karny. Komentarz*. Red. J. Majewski. Wolters Kluwer, Warszawa 2024, art. 200(a). <https://sip.lex.pl/#/commentary/587966413/763853/majewski-jaroslaw-red-kodeks-karny-komentarz> [dostęp: 29.05.2026].
- Zieliński M.: *Wykładnia prawa. Zasady – reguły – wskazówki*. Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Zoll A., w: *Kodeks karny. Część ogólna*. T. 1, cz. 1: *Komentarz do art. 1–52*. Red. W. Wróbel. Wyd. 5. Wolters Kluwer, Warszawa 2016, art. 10. <https://sip.lex.pl/#/commentary/587276763/510474/wrobel-wlodzimierz-red-zoll-andrzej-red-kodeks-karny-czesc-ogolna-tom-i-czesc-i-komentarz-do-art...> [dostęp: 29.05.2026].

Akty prawne

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. Dz.U. 2025, poz. 1071 ze zm.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny. Dz.U. 2025, poz. 383 ze zm.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy. Dz.U. 2025, poz. 911 ze zm.

Orzecznictwo

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2014 r. II KK 24/14. LEX nr 1483950.

Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2023 r. IV KK 519/22. OSNK 2023,
nr 11–12, poz. 51.